



A BÁNYA



BÁNYÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS PÉNZÜGYI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Dalszínház-u 8. Telef.-n 23-33. Előfizetési árak: Egész évre 10.— K. Fél évre 5.— K. Egyes szám ára 30 fillér.	Főszerkesztő: Vécsey István Szerkesztik: Apsay V. János és Dr. Makai Aladár Megjelenik minden vasárnap	Hirdetési feltételek: Minden szó 4 fillér Kövér betűvel 8 „ Egész oldal, 1-szeri közlés 80 kor. Fél oldal 1-szeri közlés 40
---	---	---

Még néhány szó a bányabankról.

— Saját levelezőnkől. —

Génuva, június 8.

„A Bánya“ legutóbbi számaiban több cikk látott napvilágot, mely a bányabank mellett vagy ellene tört pálcát. Egy kassai uriember egyenesen azzal érvelt, hogy egy *speciális* bányabankra annál kevésbé van nálunk szükség, mert ha hitelképes egy bányavállalkozás, úgy talál elég pénzt a nagy bankoknál is, akiknek nagyon mindegy, milyen helyre adják pénzüket, csak biztos, szolid üzlettel legyen dolguk.

Első pillanatra igaznak látszik ez a feltevés, sőt a törpebankról mondott ítéletet mi magunk is szívesen aláírjuk. Tényleg, egy törpebank, ha csak a biztos pusztulásba nem akar rohanni, okosabban teszi, ha bányavállalatokba egyáltalán nem bocsátkozik. Nem így áll a dolog egy nagy banknál. Az „ay“ jelzésű cikk tisztelt írója igen helyesen mutatott rá arra, miért van szükség egy *speciális* nagy bankra, mely kizárólag bányabank legyen. Azért, mert maga a bányavállalkozás is specialitás.

Nem bocsátkozom mélyebben az érvelésbe, mert minden elméleti okoskodásnál meggyőzőbb egy gyakorlati példa. Meggyőződhet belőle mindenki, van-e szükség minden országban legalább egy speciális bányabankra?

Miután az ügy ép most van a peres eljárás megkezdése előtt, álljon itt a történet — egyelőre — nevek nélkül.

Felsőolaszországban értékes és nagy kiterjedésű széntelepekre bukkantak. Az Appennini-félsziget igen szegény szénben és az ország iparának tulnyomó nagy része is az északi tartományokban koncentrálódik, nem szorul tehát bővebb magyarázatra, hogy a könnyen

hozzáférhető széntelep kiaknázása valóban jó üzletnek volt minősíthető.

Itt, Génuában, ahol vállalkozó tőke még meglehetősen található, azonnal konzorcium alakult a bánya üzembe helyezésére. Miután a tulajdonos is részt vett az új társaság alapításában, elegendőnek látszott egyelőre ötszázezer lírának a jegyzése, mely néhány hét alatt együtt volt. Midőn az angolországi szénszindikátus az új vállalkozásról értesült, féltetni kezdte olaszországi piacát és hajlandónak mutatkozott a bánya megvételére. De az érdekcsoport tagjai, mint ilyenkor már rendszeren történni szokott, egy kissé elbizakodtak szerencsésükben, s alkudozásba léptek egy kétes hírű ügyvéddel, aki egy francia pénzcsoport megbízottjaként lépett fel. A párisi bank azonnal horribilis ajánlattal állt elő. Kijelentette, ha megbízott mérnökei ötszázezer tonna szenet állapítanak meg, úgy rögtön hajlandó egymilliókétszázezer frankkal a bányát megváltani. De ha ötszázezer tonnánál több szén találtatik, úgy tonnánként még hét frankot fizet.

Az előzetes megállapodások mind rendben megtörténtek, s a tulajdonosok szívszorogva várták a bank mérnökeit. Végre ezek is jelezték jövetelüket, — ha tiszteletdíjukat *előre* megfizetik. Ez pedig az ajapítóke egy százaléka, vagyis tizenkétezer frank és az összes utazási költségek megtérítése.

Nem aprózom a dolgot. A szindikátus rövid három hó alatt *negyvenkétezer lírát* adott ki előzetes mérnöki, utazási és bankköltségi címek alatt, s még ma is folya a csunya játék, ha az egyik érdekelt, egy jó orvos, de rossz üzletember, aki ötezer lírával volt már a dologban érdekelve, épen e sorok írójának unszolására rá nem szánja magát egy párisi tudakozódó utazásra.

Rettenetes volt tapasztalása. A három sor hosszú című bankról nem tudott senki semmit. Kérdezősködött a Crédit Lyonnaisnál, a Keres-

kedelmi banknál stb., sehol hírét se hallották ilyen bányabanknak. Végre a telefonkönyvben ráakadtak a neves pénzintézetre.

Az orvos kocsiba ült s kihajtatott Páris egyik külvárosába, ahol egy szegényes bérház harmadik emeletén ráakadt a bankra. Egy kis előszobából és két apró szobácskából állt a hatalmas intézet, melynek két hivatalnok közül az egyik az igazgató, a másik a titkár volt.

Itt aztán hamar kiderült, hogy a bank csak „közvetíteni” vélte a kitűnő üzletet, de önmagának annyi tőkéje sincs, mint amennyit a génuiai konzorciumtól kicsalt.

A vérmes remények, melyekkel a „mérnökök” az érdekelteknek kedveskedtek, a fagy-pont alá szálltak. Elfelejtettem ugyanis megemlíteni, hogy a mérnök urak pezsgőzés közben megértették a génuai urakkal, hogy jó pénzért hajlandók egy-két millió koronával jobb látellehet kiállítani, amin az utóbbiak kapva-kaptak. Indítványuk alapján aztán a bank 2¹/₂ lírát helyezett kilátásba vételárként.

Mikor orvos ismerősöm első felvilágosító távirata megérkezett, érdektársai egyhangulag azon a véleményen voltak, hogy a jó doktor a nagy örömtől megőrült. De mikor részletes levele megérkezett, a konzorcium tagjai voltak közel a dühöngéshez.

Mondanom se kell, hogy az egész társaság kedveszegetten beszél a bányavállalatról, holott a dologban a legártatlanabb. A nagyközönség is mindenütt egyformán többé-kevésbé hiszékeny, s ha gonoszlelkű emberek visszaélnék bizalmával, örökre elvesztik minden bányavállalkozástól a kedvet.

Ezért okos és hazafias az a terv, mely egy megbízható, hatalmas bányabank megállapításától teszi függővé a bányászat fellendülését Pénz és becsületes, alapos szakképzettségű férfiak nélkül okosabb a legdusabb tartalmu bányabirtokot parlagon hagyni. Viszont megbízható pénzügyi és technikai vezetés mellett, még silányabb tartalmu bányának művelése is hasznothajtó vállalkozás.

Szükség van tehát egy hatalmas bányabankra, melynek mielőbbi megteremtése, a szó szoros értelmében, közérdek.

Az önálló jegybank létesítésének részletkérdései.

— Folytatás —

E táblázatból kiszámítható, hogy az átlagos tiszta jövedelem a 85 millió 5⁸³/₁₀₀-os kamatozásának felel meg, úgy hogy a jelenleg érvényben levő részesedési arány szerint átlag K 674,344 — jutott volna az államnak.

Mindazonáltal azt hiszem, hogy kerek összegben 100 millió korona volna az az összeg, amelyivel az alaptőke az alakulás idejében befizetendő volna. A fenti táblázat szerint ez összeg átlagos kamatozása 4⁹³/₁₀₀ volna, az államnak pedig K 410,344 — nyereségrészesedés jutna, ami tehát még szintén igen tekintélyes összeg. Esetleg azt az intézkedést lehetne az alaptőkére nézve tenni, hogy az névlegesen 150 millióban állapították meg, amelyből 100 millió volna csak azonnal befizetendő. A további 50 millió befizetése iránt a törvényhozás későbbi elhatározása volna fentartandó.

Hogy az alaptőke mennyire mellékes a kamatjövedelem megítélésére és elérésére nézve, azt legjobban bizonyítják azok a kamatmentes kölcsönök, amelyeket egyes jegybankok az illető államkormányoknak a szabadalom fejében adtak. A francia bank 182 és fél milliónyi alaptőkéjét két és fél millió híján az államnak adta kölcsön teljesen kamatmentesen (nem is szólva arról a 100 millióról, amelyet ezenkívül kamatozólag adott az államnak). Az osztrák-magyar bank 90 milliónyi alaptőkéjéből 80 milliót kölcsönzött az államnak kamát nélkül. A németalföldi bank egy csekélység híjával egész 15 millió forintnyi alaptőkéje kamatmentes államkölcsönbe van befektetve. Az angol bank 14 és fél millió fontnyi alaptőkéjéből 11 millió fekszik kamatmentes állami előlegben. A spanyol bank 150 millió pezarára rugó alaptőkéjét a maga egészében az államnak adta kölcsön.

Amennyiben a később említendő agrár hitelügyek fokozottabb kultiválását tűzzük ki a bank egyik programpontjává, úgy a 150 milliónyi alaptőke fog megfelelni. Ez esetben az államnak le kellene mondani a nyereségrészesedése-nagy részéről, mivel ez esetben az elérendő nyereség nagy része a részvényeseké lenne, akiket elsősorban az alaptőke 4—6%-os kamatozása illet meg. Az állam ellenben csak ennek elérése után részesedhetné a nyereségben. Minél nagyobb az alaptőke, annál nagyobb összeget fog abszorbeálni a tiszta nyereségből a részvényeseknek járó rész és annál később fog az állam részesedése kezdődni.

A bank alaptőkéjét, akár új bank jönne létre, akár az átvételi opció gyakoroltatnék, feltétlenül effektív aranyban kellene beszerezni. Amennyiben tehát a belföldi részvényjegyzők az aláírt összeget nem fizetnék be arany huszkoronásokban, hanem az osztrák-magyar bank jegyeiben, tőlük az az ázsíó volna bekérendő, amely az aláírás idejében a londoni, párisi vagy berlini váltó árfolyamának megfelel.

Az alaptőke előteremtésének módja természetesen egy konzorcium létesítése volna. A konzorciumnak úgy a belföldön, mint a külföldön befizetett összegeket mindaddig külföldi bankoknál kellene elhelyezve tartania, amíg a bank meg nem alakul.

A megalakulás után az aranyelvonás a külföldről a pénzpiacok nyugtalanításának elkerülése végett szukcesszive is történhetnék. Az állam által való átvétel esetében egyenesen elkerülhetetlennek tartom az arany alapján való ideiglenes államjegy-tranzakciót, ha ragaszkodni akarunk ahhoz az egyedüli korrekt eljáráshoz, hogy a bank részére tőkétül beszerzett arany az új bankhoz effektív be is jöjjön és ne a főtanácsnak fizetessék ki a megváltási hányad fejében, mivel ez esetben az átveendő banknak semmi haszna sem lenne az átvétel végett beszerzett aranyból, amely így nem szolgálna az átveendő érckészlet megerősítésére. A tranzakció módja ez esetben abban állana, hogy a felveendő kölcsönből befolyt arany alapján államjegyeket

bocsátának ki, ellenben az állampénztár a befolyó bankjegyeket gyűjtené és azzokkal egyenlitené ki a bankkal szemben az átvétel folytán reá eső részt. Az átvétel megtörténte után az aranyat át kellene adni az átvett banknak, vagy az engedményes banknak azon megbizással, hogy a forgalomban levő áliamjegyeket a saját jegyeivel cserélje be.

Az új bank alaptőkéjét azért kellene külföldi aranyban beszerezni, mert ha az osztrák-magyar bank készletét vennők igénybe, aminek lehetősége különben is kétséges, annyival kevesebb arany maradna azután a szétosztásra. A konzorcium nézetem szerint inkább garanciális konzorcium lehetne, mint olyan, amely egyenesen az alaptőke megszerzésére alakulna. Teljesen kielégítőnek tartom e tekintetben az összes nagyobb fővárosi intézetek és néhány jelentékenyebb vidéki intézet közreműködését. Száz milliót igen könnyen lehetne a belföldön aláírni, különösen ha a kormány a fővárosi intézeteknek erkölcsi köteleességükévé tenné, hogy a részvények egy részét értékpapírtárcájuk részére megszerezzék. A vidéki intézetek és a magánosok részéről is igen jelentékeny jegyzések volnának várhatóak. A jegyzésre nézve ki volna kötendő a svájci nemzeti bank megalakításánál kimondott azon elv, hogy első sorban a belföldi és azok közül is legelőbb a kis jegyzések veendő figyelembe, úgy hogy minden aláíró legalább egy részvényt kapjon. E mellett feltétlenül kerülendőnek tartom a részvények megszerzésének bármilyen néven nevezendő erőszakolását akár árvapénzek befektetésére, akár más hasonló célra. A jegyzés legyen teljesen önkéntes, mert így is meg lenne a sikere; felesleges azt bárminemű octroi által előre kompromitálni. Teljességgel felesleges továbbá, hogy az állam részvényeket vegyen át, amennyiben új vagy magán jegybankról volna szó, mivel az állam befolyása alapszabályszerűleg úgy is oly sokféle irányban és oly messzemenőleg biztosítva van, hogy ennek a szüksége teljesen elesik. Azonkívül pedig egyetlen államban sincs reá analogia, hogy egy részvényjegybank részvényesei között az állam is helyet foglaljon.

A fentiek után az ugynevezett átmeneti intézkedésekkel igen röviden végezhetünk. Ezek már a dolgok természetéből folynak és pusztán a technikai lépéseket foglalják magukban. Hogy az önálló jegybank, akár állami, akár magánbank legyen és akár átvétel, akár új bank felállítása által valósul meg, az osztrák-magyar bank magyarországi ingatlanait, berendezését és személyzetét átvegye, oly természetes dolgok, hogy azokról nem is szólok bővebben. Szükséges volna továbbá előzetesen a bankjegyek teljes elkészítése, hogy a kibocsátásban a közös bank megszűnése és az új bank működésének megkezdése alkalmával a legcsekélyebb megszakítás ne álljon be. Hasonlóképpen az összes üzleti könyvek előre berendezendők és a nyomtatványok elkészítendők volnának. Az átmeneti intézkedések egyébből nem állanak.

Beruházási javaslat.

Reklamációval kell kezdenünk. A kereskedelem ügyi miniszter a beruházások XXII. tételében a következőket mondja: Miután a sinszükségletnek nagyrészét az állami vasgyárak szállítják és e gyárak a vas- és gépipar terén mintegy két év óta mutatkozó

nagy lendület folytán a rendkívül megnövekedett sinszükségletet csak az esetben elégíthetik ki, ha a nagy sintöbblét gyártásához szükséges anyag egy része, szám szerint mintegy 187,000 métermázsa acél öntecs külföldről szereztetik be; — mert hangzik az indoklás — a felépítményi anyagnak idejében való beszállításához fűződő eminens vasuti és vitális országos érdekekre való tekintettel a külföldről való beszerzés ezuttal nem mellőzhető és az feltétlenül szükséges.

Nem bírjuk elhinni, hogy a magyar kohászat ne tudna elég acélöntecset szolgáltatni. És elfogadhatatlan indoklás, hogy a nagy szükségletet külföldről kell beszerezni, mert noha mi is termelünk acélöntecseket, az idején való szállításra képtelenek vagyunk. Hát ez ilyen formában elfogadhatatlan. A miniszteriumban tudták jól, már hónapokkal előre, hogy mekkora lesz az acélöntecs szükséglet; miért nem kezdtek idejekorán tárgyalásokat a magyar vállalkozókkal. Így hát megint defferálni kell a magyar iparnak a külföld előtt.

Természetes továbbá, hogy az így a külföldről beszerzett öntecsek sokkal drágábbak, mint a hazai telepeken készütek. Az állami gyárakban termelt acélöntecsek önköltségei és az idegen öntecsek beszerzési árai közötti különbség kereken 860,000 koronát tesz ki.

Az országból tehát ezen a címen több mint 2 millió korona fog kivándorolni, mert a 860,000 kor. csak az önköltség és a beszerzési ár közötti különbséget jelenti, amihez még hozzá kell számítanunk az önköltségre előirányzott több mint másfél millió koronát, ha megakarjuk tudni, hogy mekkora összeget dobunk a külföld ölébe.

Reméljük, hogy a miniszterium ezen intézkedése még a képviselőházban is szóba fog kerülni. Azonban az is valószínű, hogy megváltoztatni a dolgokat most már aligha lesz lehetséges.

Nagyobb, sőt igazi elismeréssel lehet szólni az államvasuti és az állami gépgyárak céljaira előirányzott beruházások többi tétéleiről.

A miniszterium egyik legnagyobb jelentőségű intézkedése, hogy a teherszállítás közismert mizériáin segíteni fog.

E részben nagy körültekintéssel jártak el. Köz tudomásu ugyanis, hogy a teheráruforgalom lebonyolításánál nem pusztán a járművek száma és azoknak szaporítása a döntő tényező, hanem igen lényeges szerepet játszik ezenfelül a kocsik gazdaságos kihasználása, gyors kezelése és keringése, úgy, hogy ha ez utóbbinak útjában álló akadályok, a kocsik beszerzésével párhuzamosan el nem hártatnak, akkor a kocsiallománynak még oly bőséges dotálása sem lenne képes a bajok gyökeres orvoslására, sőt újabb bajokat, a fölös kocsik torlódását idézné elő.

E kérdéssel szoros okozati összefüggésben áll a forgalmi berendezések kiegészítése és tökéletesítése, a vonalok és pályaudvarok teljesítő képességének fokozása.

Ezeket a szempontokat szem előtt tartva, a teheráru forgalom emelésére a következő főösszegeket irányozta elő a miniszterium

A vonalak teljesítő képességének fokozására	10.170,000 K-t,
Második vágányok építésére	12.420,000
Másodrangú vonalak elsőrangusítására	10.150,000
Vonal block berendezésekre	500,000
Biztosító berendezések és előjelzők létesítésére	4.000,000 „

Vidéki pályaudvarok bővítésére	13.410,000	„
Kisebb kiegészítő munkákra	3.000,000	„
Vontatótelepek építésére és kiegészítésére	4.400,000	„
És végül mozdonyok beszerzésére	49.150,000	„
És legvégül teherkocsik beszerzésére	11.780,000	„
Összesen tehát	118.910,000	K-t

fordít a miniszterium a közlekedés és speciel a teheráruforgalom fokozására.

Ha ehhez még hozzávesszük a vasuti személyzet szaporítására és jobb dotációjára, továbbá a különböző építkezésekre előirányzott több mint 70 millió koronát, akkor igazán meglehetünk elégedve a pontosan 202.530,000 koronát kitevő államvasuti beruházások hováfordításával. Kereskedelmünk és iparunk vérkeringése ime már biztosítva van. Hogy a kereskedelmi miniszter tevékenységét méltányolni tudjuk, álljon itt mutatóul a következő kis statisztika:

A m. kir. államvasutak teherkocsiállománya Kossuth Ferenc alatt így fejlődött:	
Állomány 1907. december végén	66,931
„ 1908. „	72,863
„ 1909. „ „ lesz	75,253

darab teherkocsi.

A helyzet képe tehát az, hogy a kocsiállomány 1908-ban az előző évvel szemben 5752 kocsival (8·6%^o-al), 1909-ben pedig 2570 kocsival (3·5%^o-al) fog gyarapodni.

Egy régen aktuálissá lett kérdés megoldását is tető alá hozta a miniszterium.

A szénlerakóhelyek és szénkezelő berendezések nagy arányu fejlesztésével és reorganizációjával 1.150,000 koronát vettek fel e célra a beruházásokba.

Ennek a reformnak gazdasági jelentősége mellett nem csekély szociális fontossága is van, ha tekintetbe vesszük, hogy a munkabérek folytonos emelkedése a szénkezelésnek emberi erővel folytatott eddigi módját szerfölött megdrágítja s így a szénárakat elviselhetetlenül felemeli. Ehhez a bajhoz járul még az is, hogy a jelenleg szokásos 50 kg-os szénkosarakkal való kirakás oly lassan történik, hogy a mozdonyok 8—10 órát kénytelenek a szénrakodó vágányon vesztegelni, de még ily módon a kocsik gazdaságos kihasználása is lehetetlenné válik. Ezen körülmények természetesen mind csak a széndrágaságot mozditják elő.

Már most a miniszter ezeken a bajokon egyrészt új depot-állomások és *gépberendezések* felállításával fog segíteni.

400.000 koronát szánnak új gépkirakókkal felszerelt szénlerakóhelyek létesítésére. Azonkívül modern szénkezelő berendezéseket létesítenek Rákoson és a rákosi rendezőpályaudvaron, továbbá Érsekújvárot és Nagyváradon. E célra 600,000 koronát fordítanak.

Új vállalkozással is megpróbálkozik az állam. Szénbrikettező berendezéseket fog felállítani. E célra 150,000 koronát vesznek fel.

Szakköreink szimpátiukusan fogják fogadni a miniszter amaz intézkedését, amelylyel a szénszállításokra vonatkozó új feltétfüzettel a *különbféle szénfajok értékeletére és átvételére a svájci eljárást* kívánja meghonosítani. E célból a m. kir. államvasutak vegyészeti laboratoriumát ki fogják bővíteni, ami 50,000 koronát igényel.

A vonatvilágításról szólva, rámutat a miniszter azokra a nehézségekre, amelyek a vonatok világítására

vonatkozó *olajgáz házi kezelésben* való előállítását megdrágítják.

Szükségtelen anakronizmus, hogy az ország összes vasutai a Budapest keleti pályaudvari és a Rákos-rendező pályaudvari olajgázgyárakból nyerjék gázszükségletüket, holott a vidéki központokban levő magángyárak igen méltányos árak mellett és a mi fő, olcsóbban, mint mi a házi kezelésben, tudnák a szükségletet fedezni. Ezen az anomálion maga a miniszter is segíteni akar, csakhogy az ő mondása szerint egy kicsit költséges lesz a mulatság. Ugyanis a miniszter ezt mondja:

„Már a közel jövőben is égető szükség van arra, hogy egyes vidéki gócpontokon *olajgázgyárak létesítesenek*, egyrészt a budapesti gyárak mentesítése, másrészt pedig a gázszállítások lehető mellőzése szempontjából.

Ime tehát a miniszter, csakhogy a házi előállításához ragaszkodhasson, mellőzi ami úgy is támogatásra szoruló gyáripárunkat. Ezt egy modern kereskedelemmel és fejlődő gyáriparral bíró államban még sem szabad megtenni; nem szólva arról, hogy tőkeszegény ország vagyunk, ahol fölösleges állami gyár-alapításra tőkét elvonni egészen szükségtelen passzió.

Egyébként Miskolczon és Nagyváradon olajgázgyárak felállítása már is folyamatban van és e célra a beruházásokba 750,000 korona van beállítva.

Ezeket kívántuk a beruházások tételeiből kiszakítani.

A miniszter — ő mondja — még csak alapozó munkát végez. A nagy arányu fejlődés előkészítése szükségessé teszi ezt a grandiózus alapozást és remélünk lehet, hogy ily módon tényleg sikerülni fog: az ország közlekedését igazán európai magaslatra emelni.

Jolsva jövője.

Jolsva régi bányaváros lakosságának zömét négy Árpád-házi királyainak idejében idetelepített német bányászok képezték.

A telepítés célja a még most is több helyen napról fejihető és különféle jó vasércnek kibányászása, kard és másféle fegyverekké való kovácsolása volt.

Mint bányaváros fejlődése és virágzásának fénykorát Hollós Mátyás királyunk uralkodása alatt érte el, amidőn Gömör megyének legnépesebb városa volt.

Régi bányászaink a vasérc előfordulása helyén kézi fujtatóikkal, majd mozgó kemencéikkel a vasat csekély mérvben kidolgozhatták.

A mozgó kemencéket később a vizek mentén felállított ugynevezett tót kemencék váltották fel, de ezek is salakban 30%—40% vasat visszahagytak.

Jolsván a várost körülövedző és éjszakákön azt fényárban is borító tót kemencéknek 19-ik század elején megalakult „murányi-unió” és „rimai coalitio” (jelenleg rima-murány—salgó-tarjáni vasmű egyesület) megadta a halálos dőfést azzal, hogy a kor igényeinek megfelelően nagy olvasztókkal szemben a versenyt felvenni nem tudták.

Jolsva város egykori virágzó vasbányászatának mostan szomorú fejfái a már kihasznált salaktelepek és begyepesedett aknák helyei.

A kincstár mintegy 50, alulirott pedig 38 darab zártkutatómánnnyal herkulesi munkába fogtunk, hogy Jolsva phönix madárként hamvaiból kikelve újból virágzó bányavárossá váljék.

Ennek minden előfeltétele meg van, mert barna, pát, csikám, mangán és veres vasércnek előfordulása megvan állapítva. A terület Vashegy-rákos és hrudecki vasvonulatba belesíks többhelyen az érc naprólisfejtető.

Vasolvasztásnál hozagnak szükséges elsőrendű dolomitkő, acélgártáshoz és tűzálló kemencék béleléséhez felkapott magnezit-csözet, valamint vízcső is bőven van, csak kellő tőke hiányzik. Acélbányászatunk jöjjön el a te országod, de mielőbb!!

Franciaország bányászata az 1906. esztendőben.

Franciaország érctermelésére vonatkozólag a „Statistique de l'Industrie minière en France et en Algérie” című közmunkaminiszteri kiadványban a következő táblázatos összeállításokat találjuk, amelyekben az 1906. évbéli eredményeket az 1905. évvel állítják párhuzamba.

Érc	Üzemben lévő bányák száma		ter- meltek		az érc értéke a termelés helyén	
	1905	1906	1905		1906	
			1000 t	1000 fr	1000 t	1000 fr
Adományozott érc:						
szén...	325	326	35928	464052	34196	468558
vasérc	81	88	6784	26105	7821	33981
ólom és ezüstérc...	63	64	12	2518	12	2847
cinkérc	—	—	62	6981	53	7026
ónérc	1	1	—	—	—	—
kénkovand	4	4	267	3881	265	4063
rézérc	8	13	5	298	3	97
manganérc	8	8	7	200	11	296
antimonérc	21	26	12	1038	19	3527
arsenérc	3	4	4	111	7	214
aranytartalmu kvarc	1	2	7	254	41	888
wolframérc	1	2	503	59	0.02	48
bitumenes anyag	18	17	191	1671	196	1775
kén	4	3	5	73	3	32
grafit	1	1	01	7	0.3	12
kőső	41	41	680	10453	716	11119
Nem adományozott érc:						
tőzeg	—	—	98	1188	92	1195
vasérc	—	—	612	2183	660	2427
tengeri és algéri kőső	—	—	450	7601	620	10141
összesen:						
adományozott érc	580	599	43964	517701	43343	534183
nem adományozott érc	—	—	1160	10972	1372	13763
	580	599	45124	528673	44715	548246

Ezek alapján látható, hogy az 1906. évi termelés 409.000 t-val, vagyis 0.9 százalékkal kevesebb volt, mint az előző esztendőben, de viszont a termelt anyag értéke 19,573.000 frankkal, vagyis 3.7 százalékkal nagyobb volt.

A francia bányamunkások száma 1906-ban 5712 fővel 199.077-re emelkedett. A munkások elosztása a következő:

	Szénbányában föld		Egyéb bányában föld		Összesen
	alatt	fölött	alatt	fölött	
feinőtt férfi munkás	114069	36349	14457	4945	169820
16—18 éves	7778	3187	203	276	11444
nő	—	3441	—	409	3850
16 éven aluli	7777	5830	49	307	13963
1906-ban összesen	129624	48807	14709	5937	199077
1905-ben összesen	126954	48150	13018	5243	193365
1904-ben összesen	123201	48591	12236	5266	189297
1906-ban 1905-el szemben	+2670	+657	+1691	+694	+5712
1905-ben 1904-el szemben	+3753	-441	+779	-23	+4068
1904-ben 1903-al szemben	+2260	+2319	+688	+300	+5567

A szénbányákban a munkások száma 3327 fővel, egyéb bányákban 2385 fővel szaporodott. A bányákban elfoglalt 100 főre esett 1906-ban 853 (1905-ben 854) felnőtt férfi, 58 (52) fiatalabb koru munkás, 70 (60) gyermek és 19 (34) nő. Ezek szerint a fiatalabb munkások és gyermekek száma szaporodott, míg a nők száma aránytalanul csökkent. A bányavállalatok közül 40 (50) több mint 1000 munkást foglalkoztatott és ezek közül 18 (16) több mint 3000-et. A legtöbb munkást foglalkoztató vállalat a Compagnie d'Auzin és a Lens, amelyek közül az első 13.400, az utóbbi pedig 12.300 munkásnak adott kenyeret. Currièresben 8700 munkás dolgozott.

Az 1906. évben 40 (41) Departementben termeltek szenet, amelyek közül 6-ban több mint 1 millió tonnát, 4-ben több mint 500.000 tonnát és 7-ben 100.000—500.000 tonna szenet bányásztak. Az északi és a Pas-de-Calaisi Departementek az össztermelésnek 63.2 (64.5) százalékát szolgáltatták.

A tárnák száma 1906-ban 738 (753) volt. Ezek közül rendes bányüzem alatt állott 383, más célra szolgált 304 és mélyítési munkálatokat végeztek 51-nél. A legmélyebb tárna Haute-Saône Departementben lévő Eboulet bányában volt, amelynek átlagos mélysége 930méter.

A következő táblázat 1906. évre kimutatást nyújt a munkabérekről és az aknák számáról:

	Észak és Pas de Calais	Saint-Etienne	Alais	Le Crenot és Blanzay	Aubin, Carm. és Albi	Commenry, Do- pret és Saint-Eloi	Provence (barnaszén)	Franciaorsz. ban összesen
Egy munkásra eső be- járt munkatárna föld alatt	256	317	250	280	288	285	272	267
„ fölött	294	319	321	299	277	295	260	295
Az évi átlagos munka- bér 1 munkásra föld alatt... fr.	1422	1558	1221	1402	1405	1258	1241	1393
felett..... „	1128	1150	1101	1115	965	978	877	1072
Napi átlagos munka- bér 1 munkásra föld alatt... fr.	5.56	4.92	4.88	5.01	4.89	4.41	4.59	5.22
„ felett..... „	3.83	3.60	3.42	3.73	3.48	3.32	3.39	3.64
Egy tonna kőszénre eső munkabér.....fr.	6.65	7.04	7.65	6.19	7.31	7.57	4.89	6.81

Az adott munkabér nettobér gyanánt értendő, amihez hozzájárul még a természetbeni járandóság, ami a különböző területek szerint mennyiség és érték tekintetében változik. Az 1 tonna szénre eső munkabér az egyes medencék szerint különböző.

Franciaország szénbevitale 1906-ban a növekvő szénszükséglet arányában szintén emelkedett. A bevétel szénben 15.73 millió tonna, kokszban 2.26 millió tonna. A bevitt szénnek több mint felét Anglia szállította.

Míg Franciaország szénszükségletének több mint egyharmadát külföldről szerzi be, addig kivitele aránylag igen csekély: 1,448.000 tonna és az 1905. esztendei kivitellel összehasonlítva, 410.000 tonnával megcsappant.

Franciaország szénkivitele az egyes esztendőben az országok szerint a következőképp oszlott el:

rendeltetési hely	1904		1905		1906	
	szén	koksz	szén	koksz	szén	koksz
	1000 t		1000 t		1000 t	
Belgium ...	664	45	1152	70	870	73
Schweiz ...	173	37	215	44	223	46
Olaszország	14	26	13	38	30	31
Spanyolország	36	—	40	—	32	1
Algír és a francia gyarmatok ...	50	1	48	1	30	1
Németország	5	30	28	63	4	13
Más ország	9	23	13	13	7	2
Külföldi gőzös	40	—	40	—	29	—
Összesen	991	162	1549	229	1225	167

A bevitt és más országokba szállított szén mennyiségének különbségéhez (18,742.000—1,448.000 t) 17,294.000 t, hozzáadva a megfelelő mennyiséget, Franciaország szénszükséglete 51,782.000 t-ra tehető, ami 6.4 százalékkal nagyobb, mint az előző esztendőben.

Az iparágak szerinti szénszükségletről a következő táblázat nyújt tájékozást:

	1905		1906	
	abszolút 1000 t	az összes szükség- letnek	abszolút 1000 t	az összes szükség- letnek
Fémipari célra ...	8490	17.4	9056	17.5
Vasutak	6627	13.6	6993	13.5
Bányaművek	3678	7.6	3836	7.4
Gázgyárak ...	3480	7.2	3557	6.9
Kereskedelmi tengerészet	1133	2.3	1067	2.1
Különböző iparágak	15261	31.4	16706	32.3
Házi szükséglet	10000	20.5	10567	20.4
Összesen	48669	100.0	51782	100.0

(Folyt. köv.)

Pénzügyi, ipari és kereskedelmi hírek.

A sózsora.

Nágy érdeklődéssel olvastam „A Bánya“ 19-ik számában fenti cím alatt közölt cikkét. A vonatkozó fejtegetések a kérdés megoldásának oly módját választották ki nálam, melyet a következő konkrét javaslatban terjeszték be.

„Kezelje a kincstár a sóeladást a dohány és szivar-eladás formájában, akként, hogy só mindott legyen beszerezhető, ahol szivar is kapható.“

Indokolás: A dohánytőzsdék címén a kincstár az egész országban szétágazó oly kereskedelmi szervezet felett rendelkezik, mely az állam minden lakója s a kincstár között összekötő kapcsolatot képez.

Valamint a dohánygyárak kiszolgálják a nagytőzsdéket s ezek a kicsiny tőzsdéket az utolsó korcsmárosig, akként szolgálhatja ki a kincstár (vagy ez idő szerint ennek vonatkozó képviselője a Magy. Keresk. R. T.) a nagytőzsdéket sóval is. A dolog további lebonyolítását teljes megnyugvással rá lehet bízni a nagytőzsdékre. Ezek ellátják majd sóval a kistőzsdéket stb. szivareladó helyeket is.

Kezelés az egyedelárusítás rendszere alapján fixrozott árákkal. A nagy verseny akkor az árak betartásáról gondoskodik. Az üzóra a kezelés ily rendszere mellett nemcsak hogy megszűnik, de még gond tárgyat képezheti ama eshetőség előfordulása, hogy egyesek a sót a fixrozott áron alul ne adják.

A sóra ez uton egyszerre pár ezer új eladóhely kreálnának s minden baj egy csapásra megszűnt.

A kérdés ilyenén megoldása védi a kincstár érdekét, ezer örömmel fogadja el azt a Magy. Ker. R. T. Kifogást emelhet ellene legfeljebb pár száz sóáruda; de ezek igényei kompromissum útján annál könnyebben volnának kielégíthetők, mert hisz a megváltozó rendszerrel épp ezek megbízhatlansága tette szükségessé.

Kassa.

U. M.

Szénvásárlás. A Dunagőzhajós társaság a közeli napokban nagyobb szénszállításra kap megrendelést a Máv. részére a kereskedelmi minisztériumtól. A szerződés 20,000 tonna szénre fog szólni, a szállítás havi 5000 tonna részletekben szeptember 15-étől kezdve

csedékes. Hogy nem a szerződés megkötése után nyomban köteleztetik a D. D. S. G. a szénszállításra, mikor a Máv-nak a szénre azonnal szüksége van, ennek oka a kimélet szempontja. A D. D. S. G. pécsi bányáiban ugyanis eikeseredett sztrájk folyik, melyet sehogyse sikerült eddigelé megszüntetni.

Uj cementgyár rt. Budaörsön. Melocco Péter budapesti cementárugyáros, hír szerint, uj cementgyár alapításán fáradozik. Az alapítási tervezet szerint a gyár a főváros környékén, a Budaörs környékén, a Budaörs határában lévő márgatelepeken létesülne és évi 5000 vagon portland cement és 1000 vagon román-cement előállítására rendeztetnék be. A vállalatot részvénytársasági alapon 3 millió K alaptőkével tervezik.

Uj acélárugyár Rimaszombatban. Hindrich Gusztáv és Unger Károly remscheidi gyárosok kérvénnyel fordultak Rimaszombat város képviselőtestületéhez, amelyben acélárugyár létesítésére engedélyt és kedvezményeket kértek. A képviselőtestület 4000 négyszögöl telket, 30.000 K segélyt és 15 évi adómentességet szavazott meg a gyárosoknak és elhatározta, hogy az építkezéshez szükséges téglát ezrét 32 K kedvezményesen árón adja.

A galicia petroleumtermelők szövete. A napokban tartották meg Berlinben gyűlésüket a galíciai olajiparban érdekelt németek, a kik elhatározták, hogy közös érdekeik megvédése céljából szövetségbe tömörülnek. A gyűlés háttagu bizottságot bízott meg a további munkálatok vezetésével és határozati javaslatot fogadott el, amelyben örömmel konstatálja, hogy a galíciai petroleumtermelők szövetkezni törekednek, hogy így az eredményes fejlődés lételemét teremtsék meg. A gyűlés elhatározta továbbá, hogy a galíciai nyersolajtermelők e hó 14-én Drohobitzban tartandó gyűlésére képviselőt küld és e tisztségre dr. Schwarz Pált (Berlin) delegálta.

Pénzintézetek hivatalos órái. Az osztatlan munkaidő dolgában a bankok nem helyezkedtek a tisztviselők álláspontjára, miért is a küzdelem folyik tovább, amíg csak diadalra nem viszik az egyhuzamban való munkaidő kérdését. A tisztviselők küzdelmük fokozására és frányítására lapot is indítottak „Pénzintézeti Tisztviselők Lapja” címmel, amelynek ma megjelent első számából közöljük a következőket: Az osztatlan munkaidő eszméje, ha még oly akadályokkal kell is megküzdenie, egyre erősebben tör utat magának. Hiába próbálnák egyesek ellenzésükkel megakasztani útjában, erőlködésük csak késlelteti, de végleg meg nem akadályozhatja az eszme teljes diadalát. Az alábbiakban összeállítottuk azoknak a városi intézeteknek a névsorát, ahol az osztatlan munkaidő egészben vagy részben már meg van hozosítva Régtől fogva osztatlan munkaidővel dolgoznak az összes biztosító intézetek 9—3-ig terjedő hivatalos munkaidővel, a Magyar Földhitelintézet 9—2-ig terjedő hivatalos munkaidővel, a Kisbirtokosok orsz. földhitelintézete 9—2-ig terjedő hivatalos munkaidővel, a Magyar takarékpénztárak közp. hitelbankja 9—2-ig terjedő hivatalos munkaidővel. — Ujabban tértek át e rendszerre: a Magyar központi takarékpénztár 9—fél 4-ig terjedő hivatalos munkaidővel, a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság 9—4-ig terjedő hivatalos munkaidővel (mindkét utóbbi helyen félórát lunch-idő van engedélyezve s ennek költségeit felerésben az intézet viseli). Legujabban a következő intézetek fogadták el a reformot: a Magyar Telepítő- és Parcellázóbank 9—3-ig terjedő hivatalos

munkaidővel. Részleges, vagyis az intern (könyvviteli) osztályok számára a következő intézetek hozták be a reformot: a Magyar Általános Hitelbank fél 9—3-ig terjedő hivatalos munkaidővel, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank fél 9—fél 4-ig terjedő hivatalos munkaidővel.

Uj textilgyár. Hír szerint a trieszti Brunner-cég Ujszegeden hatalmas textilgyárat akar létesíteni. A terv szerint az uj gyár állandóan ezernégyszáz munkásnak adna keresetet és a gyárral kapcsolatosan a munkások részére négyszáz munkáslakást óhajt építtetni. A gyár-alapítás előkészületei már igen előrehaladtak.

Uj iparvállalatok. Magyar acélipar társaság cég alatt *Besztercebányán* uj vállalat létesül, mely kések és egyéb acélárugyártásával fog foglalkozni. — Brassó-megyében, *Hidvég* községben *üveggyári* részvénytársaság van alakulóban — A zólyomlipcsei kések-mesterek termelő szövetkezetet alakítottak és *késgyárat* létesítenek *Zólyomlipcsén*. A kereskedelemügyi miniszter a vállalatot 40.000 korona államsegélyben és egyéb kedvezményben részesítette. — *Aradon* részvénytársaság van alakulóban 150.000 korona alaptőkével sodronyvázas betonból szőlő- és egyéb karók előállítására. — *Győrött* már legközelebb megkezdik a *gyutacsgyár* építését. — A reszelő- és szerszámgyár r. t., mely tudvalevőleg az első magyar reszelőgyár és a miskolci Stiller-féle reszelőgyárból alakult, most változáson ment át, amennyiben a vállalatnak miskolci reszelőgyára önálló társasággá alakult át. Az uj vállalat Miskolci reszelő-, vas- és fémárugyár szövetkezet cím alatt 50.000 korona üzletrészszel már meg is alakult.

Az 1907. év ipari alapításai. Az elmúlt 1907. évben Budapesten összesen 111 ipari vállalat alakult, amelyeknek alaptőkéje 13.316.000 korona; a vidéken alakult iparvállalatok tőkéje 29.912.650 korona. Az uj alakulatok között a legnagyobb a Dreher-féle sörfőzde r.-t., amelynek alaptőkéje 11.200.000 korona, a legkisebb a Breznóbányai Első Magyar Általános Művirággyár R.-T. amelynek alaptőkéje 10.000 korona.

Szabadalmi hírek.

Az elmúlt héten az alábbi szabadalmakat jelentették be. A bejelentert találmányok egyelőre jogtalan használat ellen védelemben részesülnek; 60 napon belül ezen bejelentések ellen fel lehet szólni. Érdekelteleknek bővebb felvilágosítással szolgál a szerkesztőség.

1. *Vasúti kapcsoló bányavasutak számára.* Hahn Alfred bányász, Essen-Ruhr. Németország.

A kapcsolóval a kocsik utközben is nagyon könnyen ki- és bekapcsolhatók.

A kapcsoló görbitett rudból áll, amelynek egyik vége kissé le van lapitva és mélyedéssel ellátva. A mélyedésbe illik a zárórúd. Ez utóbbi az első rudnak másik, csapágygyá kiképzett végén forgathatóan van ágyazva és az itt elhelyezett rugó nyomása folytán állandóan mélyedésbe nyomul.

A kapcsolási művelet a kapcsolást végző embernek csupán egy kezét veszi igénybe, nem úgy mint eddig, midőn a kapcsoló ember mindkét keze dolgozott és így az utóbbi mindig egész felső testével a két kapcsolandó kocsi közé került és szerencsétlenségeknek volt a kuforrása. A jelen szabadalom tárgyánál az ilyen szerencsétlenség teljesen ki van zárva.

2. *Tápvíz tisztító berendezés gőzkazánok számára.* Königes János, Budapest.

A tápviztisztító berendezés lényege: a kazán füstcsatornájában a tápviz fölvételére egy kihuzható tartány van elhelyezve, melyben a tápviz a füstcsatornában uralkodó meleg folytán annyira fölmelegítettik, hogy a kazán kőképző alkatrészek lecsapódnak és az iszappal együtt a tartány fenekén elhelyezett edénybe süllyednek. Az iszappal megtelt edény a tartány fedelének felnyitása után tisztítás végett időnként kihuzható.

KÜLFÖLD.

Az amerikai vasutválság. Newyorkból táviratozák: Az Erie vasutársaság elnöke arról értesítette némely bondbirtokosát, hogy a rossz üzletek következtében a vasutársaság nem képes a július végével lejáró kötelezettségeit beváltani. Az elnök kijelentette továbbá, hogy intézkedések történtek az iránt, hogy az elsőrendű vonalok, valamint a fővonalak szelvényei 1909. július 1-éig fundálva legyenek. Ez az intézkedés azonban csak ideiglenes segélyeszköz és legközelebb egy olyan tervet fognak bemutatni, hogy a szelvényre több éven át alap teremtsék, hogy a társaság abba a helyzetbe jusson, hogy a javítási munkálatokat befejezhesse.

A nemzetközi bányász-kongresszus. A francia delegátusok a nemzetközi bányamunkás-kongresszus külföldi résztvevőit lakomára hívták meg. Számos beszéd hangzott el. Sachse német országgyűlési képviselő ama reményének adott kifejezést, hogy az Internationale és a bányamunkások által elért eredmények az egész világon elterjedést fognak nyerni. Cinger osztrák képviselő dicsérettel emlékezett meg Jaurésről és azután felsorolta az osztrák proletáriátus, különösen a bányamunkások által elért eredményeket. Jaurés kijelentette, hogy csak a munkások összetartása akadályozhatja meg a háborút. Nem tagadja a szövetségek és ententok jelentőségét, meggyőződése szerint azonban csakis a népek szövetsége őszinte és tartós. A kongresszus ma határozati javaslatot fogadott el, amely szükségesnek mondja ki, hogy a bányafelügyelet ezután a munkások által saját körükből választott szervek lássák el, hogy ily módon csökkentessenek a ma oly gyakori bányaszerencsétlenségek. Franciaország és Németország delegátusainak javaslatát a háborúk megszüntetésére vonatkozólag élénk helyeslés mellett elfogadta a kongresszus. Az osztrákok tartózkodtak szavazástól, mert mint elnökük kijelentette, ez a kérdés politikai kongresszus elé tartozik. A kongresszus ezután elhatározta, hogy 1909-ben Belgiumban ülésezik, majd pedig újból megválasztotta a nemzetközi bizottság eddigi tagjait, mire a kongresszust délután négy óra körül berekesztették.

A szerkesztésért felelős: **Apsay V. János.**



PIUS PIRRINGER
BÁNYA ÉS-ALAGUT-LAMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszontárisítáknak kedvezmény: Árjegyzék ingyen és bérmentve.

4465/1908. szám.

Hirdetés.

Schmidthauer Lajos komáromi lakos, képviselve dr. Nagy Emil budapesti ügyvéd által, a Komárommegyei Nagyigmánd és Kocs községek határában levő keserti gyógyvízű kutjai számára az 1885. évi 23. t.-c. 16. §-a alapján a gesztesi járásban, Nagyigmánd és Kocs községek határainak egyes részére kiterjedő védőterület megállapításáért folyamodott.

Ezen kérvény folytán a törvény által megszabott helyszíni eljárás *folyó évi június 22-ik napján d. e. 9 órakor* fog megtartatni. Tárgyalási helyül Nagyigmánd község háza jelöltetik meg.

A kérelmezett védőterületre vonatkozó szakértői vélemény és a terv a tárgyalás napjáig közszemlére vannak kitéve és megtekinthetők ezen m. kir. bányakapitányságnál (Budapest II. ker., Fő-utca 34. sz. d. e. 9—2 óra között), továbbá Nagyigmánd község előljárási irodájánál.

Erről az érdekeltek oly felhívással értesítetnek, hogy a kérelmezett védőterületre nézve esetleges észrevételeiket a tárgyalás napjáig írásban ezen m. kir. bányakapitányságnál, vagy szóbelileg a tárgyalás alkalmával annyival inkább adják elő, mert különben a határozati javaslat minden további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Budapest, 1908. évi április hó 30-án.

P. H.

M. kir. bányakapitányság.



Bányafelmérő kerestetik.

Ujbányai köszénbányászatunkhoz bánya- és külmerésekben gyakorlott

bányafelmérőt

azonnali belépésre keresünk.

Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt ajánlatok intézendők:

Beocsini Cementgyári Unió r.-t.
igazgatóságához

Budapest, V., Alkotmány-utca 10. szám.

J. POHLIG .A G. Kölnben,
 épít harminc év óta
sodrony=kötélpályákat,
 a legjobb kivitelben.

Több mint 1700 berendezést szállított 15—18, 20, 35 és 45 kilométer hosszban is.

Magyarországi
 képviselő: **PÁRIS OSZKÁR, Budapest**

VII., Damjanich-utca 51. szám. TELEFON 82—16. SZ.

Hammer-, Hacken-, Bell-, Axt-
 etc. Stilen,

in allen nur dankbaren Formen und Grössen.

Grösstes Lager der Continents.

Grösstes Specialgeschäft der Branche

Muster und Preise auf gefl. Anfrage

Hamburg 1/c. **MOMME O. MOMSEN.**

600—1000

bányamunkást keres rögtöni alkalmazásra
 előkelő bányavállalkozó. Sürgős ajánlatokat
 a lap kiadóhivatalába kérünk.

Pap Aurél

okl. magán b. mérnök

irodája

NAGYVÁRADON

Lukács György-utca 54.

Elvállalja minden e szakba vágó

munkák elvégzését.

Elvállalok nevezetesen: kül- és bányaméréseket, három-
 szögeléseket, lyukasztási méréseket adományozási mé-
 réseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutat-
 mányok fektetését és bejelentését, idegen bányák meg-
 vizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel és
 eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak építéset,
 altisztek által vezetett bányauzemek időnkénti megtekinté-
 sét s ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

Az igen tisztelt szakközönség
 szives pártfogását ez uton kéri

PAP AURÉL

okl. m. b. mérnök.

BURMEISTER C. CHAMOTTE-GYÁR

HALBSTADTBAN (ezelőtt C. KULMIZ).

Egyesítve az Egyesült Chamotte-gyárakkal m. Sz.
(ezelőtt C. Kulmiz) Saarauban és Marktredwitzben

Számos kiállításon ki-
tűntetést nyert.

Mindennemű tűzálló-termények; Chamotte-kövek; kvarc- és silica-kövek, magasfokúak (hoch-basische) (védjegy XX) és magas savfokúak. Különleges kövek nagyolvasztók és Martin-kemencékhez; üstkövek, tűzálló anyag acéltégelyekhez és hasonló legmagasabb igényeknek megfelelő anyag; Chamottelisztt acélöntéshez; tűzálló elszigetelőkövek 0-8 fajsúlyig, pl. léghevítő vezetékek kifalazásához; pír-szén-alakkövek, széntéglák a megkívánt mérték-szerint, agyaghozzaadás nélkül, keményen sajtoltva, megfelelően égetve, nagy olvasztókhoz. Alakkövek, göredek, hevítő-retorták (Muffeln). A kohászati, légszusz- és vegyi iparágaknál használt mindennemű teljes kemencék szállíthatnak; különösen teljes nagyolvasztók léghevítővel, görbe- és mészkemencék. — Fenti különlegességekben gyakorlott köművesek rendelkezésre állnak.



Alapítattott 1850-ben.

Évi termelőképesség: 100 millió kilogramm alakos égetett Chamotte-áru.

1000 munkás.

Az elszállítás Halbstatban, Saarauban és Marktredwitzben a gyár saját vágányain esetleg vizen Boroszlóából gondosan eszközöltetnek

Sürgöncim:

„Feuerfest“ Halbstadt.

Fénykép nagyításokat

akármilyen fénykép után, legszebb kivitelben, 55—68 cm. nagyságu

diszes Passepartoutban 5 kor.-ért
olajban szinesen 10 koronáért

küldünk csomagolással együtt.

Képviselők mindenütt felvételnek:

„RAFAEL“ fényképnagyító és festészeti műterem

BUDAPEST, VII/22.

GEBRÜDER FROMME

WIEN, XVIII. Herbocksasse 27.

Werkstätte mathematischer
Präcisions-Instrumente

Gruben-Präzisions-Boussolentheodolite. Gruben-Instrumente, Taschen-Grubenboussolen-Instrument Preis fl. 67.— in verschiedenen Grössen, Gruben-Latten und Stäbe, Verziehschrauben und Schnüre, Compasse, Gruben-Regel-Transporteure, Phantographen schwebendes System.

Illustrierte Preisverzeichnisse gratis und franco.

— General Vertreter:

von Karl Zeiss in Jena.

Lager von plastisch wirkenden Zeissfeldstechern

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága

Budapest, Kőbányai-út 13-23. sz.

Sürgöncim: „ÁLLAMI VASGYÁRAK BUDAPEST“.

Telepek: Budapest, Diósgyőrött, Vajdahunyadon,
Zólyom-Brezón és Kudsíron.

A budapesti gyárban 1144 löerő, 2850 munkás, a diósgyőri gyárban 7000 löerő 5600 munkás, a vajdahunyadi gyárban 1374 löerő, 1800 munkás, a zólyombrezói gyárban 3765 löerő, 2900 munkás a kudsíri gyárban 280 löerő, 480 munkás.

Mozdonyok, lokomobilok, arató-, fűkaszaló- és cséplőgépek, utimozdonyok, szalmakaszalók, kukoricamorzsológok, és egyéb gazdasági gépek, vasúti vizállomási berendezések, gőzkazánok, sajtolt villamos kocsikeretlemezek, teljes lokomotív és vasúti kocsikerékpárok, kerékvázak és tengelyek, vont fényes rudak, kovács- és acélöntvényű hajó- és gépalkatrészek, téglacélöntvények, alakos acélöntvények, különféle nyersvas és vasöntvények, szegecsek, csavarok, csavarkulcsok, tűzálló anyag- és chamotteáruk. Hidak, vasszerkezetek, vasúti sinek és sinkapcsoló-szerk, teljes vasúti váltók, keresztezések, vastartók, kereskedelmi vasak, lemezek, hidláncok, rúgóacél, kőfúróacél, reszelőacél, kocsirúgóacél, vágóacél, fenő-, brescian-, azralon- és durvaacél, sziklavésők, gazdasági szerszámok, különféle acélszerszámok, üllök stb acéllövedékek, vont, hengerelt, kazán-, forr- és furócsövek ónozza és galvanizálva, öntött vascsövek. Vizgázhegesztési eljárással előállított gőzvezeték, vízvezeték és csatornázási csövek és csatornázási csövek szab. kötőkarimákkal vagy hengerelt karimanyúkkal, mindennemű bányacsövek, elektromos vasúti vezetékhez és világító testekhez való árbocok, hajóárbocok, vitorlarudak (Raen) árbocszárak (Stengen), árbocszálék (Spioren), póznák (Bäume), alagsövek, vizlégcsövek (Speigattrohre), üreges mozgó hajódarúk (hohle Davits), tengeri uszorok (Meeresbojen) vízépítésekhez, hidjármokhoz és partbiztosítási falakhoz alkalmas csövek, melyek vízerővel a földbe nyomtatván és felülről cementtel kiöntöttvén, olcsóbbak és tartósabbak mint a kőfalazatok, olaj-, légszusz- és légnyomás tárgyak 200 atmoszféra és azon felüli belső légnyomásra, torpedó-légpatronok, cellulozé cukor- és szappanfűzőüstök, egészen hegesztett üzemi kazánok és mozdonykazán-köpenyek, malomdobok, retorták, központfutók, vegyszeti és ezzel rokoniparok céljaira szolgáló készülékek stb.

A „Bányászati Évkönyv“ megjelenése!

„A Bánya“ rövid pályafutása alatt is megmutatta, hogy a magyarországi bányatulajdonosok és bányászat érdekeit mindenkoron a legmelegebben karolta fel, s most egy hézagpótló munkával óhajtja a magyar bányászat ügyét úgy idehaza, mint külföldön előmozdítani.

E célból „Bányászati Évkönyv“ címmel egy 300 oldal terjedelmű 1/8 ad réti nagyságu illusztrált szakkönyvet adunk ki, mely tartalmazni fogja

1. A rendes naptári részt.

2. A m. kir. pénzügyminiszterium bányaosztályvezetőinek, a m. kir. geológiai intézet karának, a bányakapitányok, bányatanácsosok, bányabiztosok, a bányászati akadémiai tanári karának és előkelő hazai bánya-vállalatok igazgatóinak és vezetőinek fényképét és életrajzát.

3. A fontosabb ásványok ismertetését, különös tekintettel hazai viszonyainkra.

4. A bánya törvény fontosabb s gyakorlati rendelkezéseit és az eddig megjelent s a bányászatra vonatkozó nagyobb jelentőségű miniszteri rendeleteket.

5. A magyarországi és a külföldi bányászat összehasonlítását.

6. Az összes magyarországi bányatársaságok pontos címét és az alkalmazottak pontos névsorát.

7. Legújabb bányászati berendezések, gépek és szabadalmak leírását és fényképét.

A mint ezen vázlatos programunkból látható, a „Bányászati Évkönyv“ minden igényt ki fog elégíteni.

A „Bányászati Évkönyv“ minden év szeptemberében jelenik meg s bolti ára csupán

==== 4 korona ====

A megrendelések alanti címre eszközlendők.

Hazafias üdvözlettel

Telefon 23—33.

 **A B Á N Y A** 

szerkesztősége

Budapest, VI., Dalszínház-u. 8'

(Az operával szemben.)

Megrendelési-ív.

Alulírott ezennel megrendelem a „Bányászati Évkönyv“-et és kötelezem magamat azt a megjelenéskor átvenni 4 korona árban.

N é v	Foglalkozás	L a k h e l y	Hány példány

✂ LOSSINSZKY IMRE ✂

okleveles gépészmérnök műszaki irodája

BUDAPEST, V. KERÜLET, LIPÓT-KÖRUT 7. SZÁM.

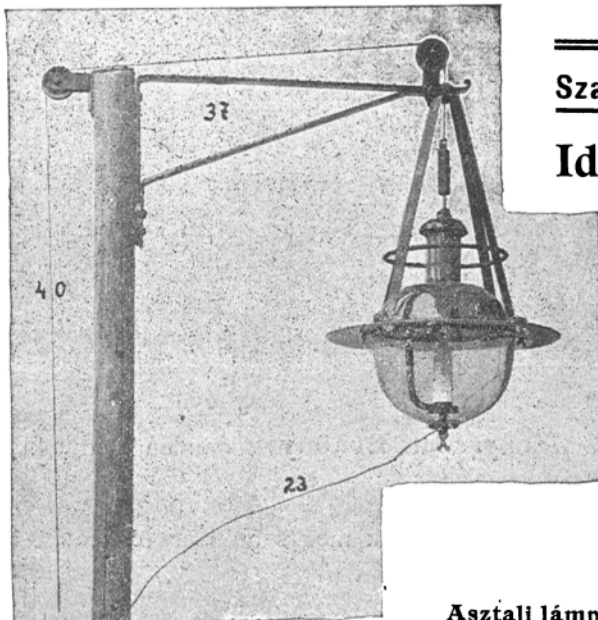
Telefonszám 64—72.

Postatakarékp. cheque és clearing 15657. — Folyószámla:
„Hermes” Bank Budapest. — Lámpaműhely-telefon 2—16

Táviraticim LOSSIM.

Nagyfényerejű „Unicum” petróleum izzólámpák szabadalm.

egyedüli gyártása és el-
árúsítása. A jelenkor leg-
jobb és legolcsóbb világi-
tása. 1000 gyertyafény óránként 11·5 fillérbe kerül. Pótolja a villamos izzólámpát. Bármely petróleummal ég. Hordoz-
ható, bárhol felállítható és bárki által kezelhető. **Bányák, gyárak, gyártelepek, rakhelyek, műhelyek, gazdasági udvarok, kerthelyiségek, fürdő- és forrástelepek stb. stb számára.**



Szabadalmazott „Zenit” Invert gázégő.

Ideális gázvilágítás! A „Zenit”-égő régen érzett hiányt pótol a gázvilágítás terén, amennyiben ezen égővel felény gázfogyasztás mellett ugyanolyan intenzív fényt kapunk, mint a közönséges Auer-égővel. A „Zenit”-égő óránként 60 l. gázfogyasztás mellett 60 normál gyertyafényt ad, tehát a közönséges Auer-égőssel szemben

50% os gázmegetakarítást eredményez.

A „Zenit”-invert-égő kétféle nagyságban készül:

A-jegyű 60 normál gyertyafényű 60 l. óránkénti gázfo-
yasztás mellett. — B-jegyű 90 normál gyertyafényre 100
l. óránkénti gázfogyasztás mellett.

A „Zenit” invert-égő ára:

Asztali lámpa állvánnyal (lásd ábrát) A-jegyű 20.— korona, B-jegyű 22.—
kor. Fali- vagy csillár-lámpa A-jegyű 10.— kor., B-jegyű 12.— korona.

Folytonégő töltőkályhák

Különösen magyarországi szénre!

Feyér Gyula, okleveles gépészmérnök, tanár szabadalmazott rendszere szerint.

Nincs szükség drága külföldi szénre!

Fűtsünk olcsó hazai szénrel!

50%-os költségmegtakarítás!

Alkalmazásban vannak már: Budapest Városi Villamos Vasút, Technologiai Iparmúzeum, M. kir. államvasutak főműhelye, M. kir. Honv. Miniszterium, Nagykárolyi szinkör, Katonai közp. ruhatár, Váczi városház, Nagyvárad hadapród-isk., Schlick-gyár, Danubius hajó- és gépgyár stb.

Munkácsi-féle szab.

takaréktüzhelyek egyedüli gyártása és elárúsítása.

Bármely tüzelőanyaggal fűthetők! 35—40% költségmegtakarítás!

Teljes egészükben magyar ipar!